

Constantin PARASCHIVESCU

O scipire solară: GETA GRAPĂ

Brașovul a fost hărăzit cu trupă de actori talentați încă de la înființarea teatrului. Și atunci, cu doi ani înainte de 1950, și acum, după șase decenii, succesele sale se datorează unor profesioniști care și-au legat ambițiile artistice de un tel comun de măiestrie. Au fost Mișu Fotino și Nunuța Hodoș, Emil Sirtinovici și Vêvé Cigalia, George Gridănușu și Valy Voiculescu-Pepino, sunt acum Virginia Iltă Marcu, Mircea Andreescu, Costache Babii, Viorica Geantă-Ghelbea, Dan Săndulescu și un grup de tineri care se impune indiscutabil. Până spre 1990 a fost și o actriță care și-a legat numele de prestigiul teatrului, pe care l-a slujit 35 de ani, iubită de public și apreciată de specialiști, **Geta Grapă**.

S-a născut, ca un dar de Crăciun, la 25 decembrie 1929, la Târgu Mureș. A studiat la Cluj, cu profesorul și actorul Ștefan Braborescu, timp în care a întruchipat-o și pe Chiriachița lui Tudor Mușatescu din *Titanic vals*. A fost repartizată la Brașov în 1953, pe scena căruia debutează cu un rol de țărăncuță în piesa *De la patru în sus* de Puiu Maximilian și H. Nicolaide. În același an, Mihai Zirra o distribuie în tânăra voluntară care schimbă destinul profesorului Andronic din *Ultima oră* de Mihail Sebastian, Magda Minu („ușuratică, halucinantă, fixomană, exaltată”, consemnează o cronică), alături de Mișu Fotino în rolul principal, în alternanță cu fiul său Mihai. E distinsă cu mențiune la Decada dramaturgiei originale din 1956 pentru rolul Catrina Ponor din *Atențiune, copii!* de Lucia Demetrius, iar un an mai târziu, Horia Deleanu deplânge faptul că regizorul Mihai Pascal, „distribuind vicios o actriță de talent, Geta Grapă, în *Copacii mor în picioare*, a privat-o de posibilitatea de a ajunge în finală”, la faza regională de la Cluj a concursului tinerilor actori. Ce rol? Marta. Au compensat din plin cu superlative anii care au urmat.

Aproape o sută de roluri până în 1989, când apare în ultimul spectacol, *Balconul* de D.R. Popescu, în rolul bătrânei depravate Rozalia. Dar până atunci e distribuită în câteva roluri de țigăncușă (în *Hagi Tudose*, 1956, *Chirița în Iași*, 1962, *Vis de secătură*, 1968), de două ori în Zamfira din *Gațele* (1956, 1962) și odată Lena (1970), fructifică resursele poeziei dramatice cu Gittel Gibson, la doi ani după premiera de la București (unde „realizează momente de mare emoție artistică”, în relație cu Eugen Antochi, 1970). Atrage atenția unui cronicar cârcotaș, Radu Popescu, în *Sânziana și Pepelea* de Vasile Alecsandri, cu „meritul unui transformism convingător” de la compoziția Babei Rada la Zâna Lacului și dă o probă de savuroasă virtuozitate în trei întruchipări din *Opinia publică* de Aurel Baranga, cu Maricica Tunsu, Gina și Niculina Gologan, „făcând dovada unei reale vitalități”. Emblematice sunt pentru cariera ei rolurile principale din *Madame Sans-Gêne* de V. Sardou și E. Moreau și *Doamna ministru* de Branislav Nușici. În Catherine, zisă Madame Sans Gêne, se impune prin temperament ardent, exuberanță, duioșie, vervă și farmec, cucerind simpatia publicului pentru personajul complex pe care-l întruchipează (1968). Se distinge în Jivca Popovici, doamna ministru, „cu o remarcabilă finețe a compoziției”, afirmându-se „ca una din cele mai talentate comediene de azi”, prin „umorul aproape inepuizabil, de extracție populară” (1973). Un simț deosebit al echilibrului între comic și grav (Maria, *Atenție la cotitură* de G. Mehes), vitală și volubilă, „nu fără o undă de tristețe” (Sudorița, *Interviu* de Ecaterina Oproiu), „statură impozantă, în deplin firesc cu reflexivitatea cerută eroinei”, consemnează Valentin Silvestru la creația Mariei (*Mormântul călărețului avar* de D.R. Popescu). Și tot el găsește un echivalent savuros pentru originala apariție a ei din *Troilus și Cresida* de William Shakespeare, într-o Elenă peste care a trecut vremea, „foarte adultă și corpulentă”, lângă un Paris „rotunjour și bucălat” (Gabriel Săndulescu) – atenție! – „porumbițându-se într-un remarcabil mod comic”. Expresia e a cronicarului, sugestia e a harului exemplar al actriței.

Față rotundă, ochi mari, vii, lucitori, corp bine dezvoltat și atrăgător, alură comunicativă, veselă, firească. Inspiră optimism, bună dispoziție, energie sufletească. Iradierea solară a vieții. S-a stins în 1992, probabil într-un râsu-plânsu!..

Geta GRAPĂ și Coca BLOOS

Constanța COMĂNOIU și Geta GRAPĂ

